

Poudarjal je posebno potrebo vinarskih in sadjarskih društev, kjer je obilo hvaležnega dela za poučna predavanja v raznih kmetijskih strokah. Učitelj naj se ga loti z vsem navdušenjem, kljubovaje mnogim konservativnim nazorom in raznim oviram, ker le delo za ljudski blagor nam pridobi večji ugled in boljšo bodočnost. Tovariši, le trezno na delo v tem smislu! Debate so se udeleževali tovariši Bajt, Strnad, Medvešček, Tomažič, Šinigoj in drugi.

Ostale naše težnje so že itak znane, in jih še deloma bode precizovalo pri zborovanju deželnega goriškega učiteljskega društva dne 1. aprila pri Jeleni v Gorici, katerega se moramo udeležiti polnoštevilno.

Naše odločne gospice tovaršice napravijo gotovo — kakor vedno — svojo dolžnost. Pri vsakem zborovanju jih imamo prav mnogo, kar pač jasno dokazuje njih stanovsko zavednost. Le tako dalje! Saj je tudi zadnji čas, da smo se vsi pričeli povspenjati iz nekdanje nesmiselne učiteljske malodušnosti in slediti duhu časa, kateri mora priboriti tudi našemu stanu — slobodo. Naprej! Na svidenje po veliki noči dne 1. aprila!

Književnost in umetnost.

„Zvonček“, (4. števil.) je izšel za praznike res v praznični obliki. Krasi ga 12, večinoma barvanih slik. Ta številka tvori celoto za se in se lahko naroči za 1 krono pri upravištvu v Ljubljani. Mladina naša je bo gotovo zelo vesela, zato prosimo slovensko učiteljstvo, da jo širijo in priporočajo.

„Popotnik“ ima to-le vsebino: 1. H. Schreiner: Analiza duševnega obzorja otroškega in dušeslovni proces učenja. 2. M. Heric: Noveji nazori o desetinskem sestavu in o desetinkah, o preobrazbi čitanja in pisanja števil. 3. Fr. Suher: Počitniški tečaji v Jeni. 4. Dr. Jos. Tominšek: Dr. Vatrosl. Oblak v prijateljevih životopisih in drugod. 5. Iv. Šega: Pedagogiški utrinki (XVIX.—L.). Razgled. Listek 93. — Pedagogiški paberki 95. — Kronika.

„Slovanska knjižnica.“ — V tisku je sloveč roman „Kletev nezvestobe“, ki je jako obširen. Prvi del izide aprila v knjigi, ki bo obsežna za 4 snopiče. — To na znanje rojakom, ki se za to zanimajo.

„Planinski vestnik“ št. 2. ima to-le vsebino: 1. Eden dan v Grintavcih. Spisal dr. Fr. Tominšek (Dalje). S cepinom in vrvjo. Spisal I. M. (Dalje). 3. Po hrvaški Švici in okolici na kolesu. Spisal Juraj Lubič. (Dalje). 4. Društvene vesti.

„Ljubljanski Zvon“ vsebina marčevega zvezka: 1. C. Golar: Lepa Mara. Romanca. — 2. Josip Kostanjevec: Noč. Povest. (Dalje prihodnjič). — 3. Akil Volynskij: Ruski novelisti. (Konec prihodnjič). — 4. C. Golar: Iz bošanskega perivoja. Pesmi. — 5. Veljko Obradov: Pesnik fra Grga Martić. (Dalje prih.). — 6. A. Gradnik: V mraku. Pesem. — 7. V. S. Fedorov: V hipih takih prihajaj k meni... Pesem. — 8. Podlimbarski: Tovariš Damjan. Povest. (Konec prih.). — 9. Kirihejevič: Sneg pada... Pesem. — 10. A. Aškerc: Rapsodije bolgarskega goslarja. III. Batak. (Dalje prih.). — 11. R. Perušek: Srbsko šolstvo. (Dalje prih.). — 12. Fran Valenčič: Tempi passati. Pesem. — 13. Fr. Dolinčan: Na ulici. Slika. — 14. A. A.: Celjska utrakvistna gimnazija. — 15. Zofka Kveder: Jaz sem bogata! Črtica. — 16. Književne novosti. Dr. Fr. Ilešič: Murko M. dr.: Vatroslav Oblak. — J. Kostanjevec: Ivan Cankar: Knjiga za lahkomišelnje ljudi. — Quo vadis? — Dr. Fr. Ilešič: Zbornik pouke i zabave. — Ž.: Zoologijski atlas. — Dr. Jos. Tominšek: Die Litteraturen des Ostens in Einzeldarstellungen. — R. Perušek: Kataliniceve Zadnje pjesme. — 17. Slovensko gledališče. Onjegin: A. Drama. — L. Pahor: B. Opera. — 18. Upodabljaljoča umetnost. — t.: I. Grohar. — Peter S. Žmitek: Umetniške razstave letošnje zimske sezone v Petrogradu. — 19. Med revijami. „Volné Směry.“ — „Vienae.“ — „Hrvatska Missao.“ — Splošni pregled. — † Dr. Emil Holub. — Javna predavanja v Ljubljani. — Delavska splošna stavka v Trstu. — Jan Szecepanik.

Vilharjev kip. V kratkem času preseneti akademični kipar, gospod Repič, slovensko javnost s krasnim umetniškim delom. Povečani doprni kip pesnika Vilharja, ki ga je izdelal za Postojino, je namreč že vlit in ga še rezbar spopolnjuje. Umetniku so pri delu služile tri slabe slike pokojnega, a ravnal se je najbolj po oni, ki ga predstavlja kot očeta, sedečega sredi družine. Kip je vsestransko popoln! Vilharjevi sorodniki, katerim je gospod Repič poslal sliko originala, so se mu prav iskreno zahvalili, osobito za to, ker je podobnost tako dobro pogodil. — Delo bo razstavljeno meseca maja ali junija v Ljubljani, kjer se bo lahko vsakdo divil nad redko domačo umetnostjo!

Vestnik.

Imenovanje. Okrajni šolski nadzornik za krški in litjski okraj g. Anton Maier je imenovan okrajnim šolskim nadzornikom za slovenske in utrakvistične šole v Ljubljani, nadučitelj v Zagorju g. Ljudevit Stiasny pa okr. šolskim nadzornikom za krški in litjski okraj. — Oba okrajna šolska nadzornika sta na glasu kakor izborna šolnika. Če bosta uživala tak glas tudi kakor nadzornika, o tem ne moremo govoriti danes. Sodila jih bo bodočnost — po dejanjih.

Gosp. ravnatelj Francišek Levec je z imenovanjem g. A. Maierja c. kr. okrajnim šolskim nadzornikom za slovenske šole ljubljanske vzel slovo od mestnega šolstva in učiteljstva. Nova služba na učiteljskem mu ni dopuščala, opravljati še nadalje nadzorniške službe. Ž njim je izgubilo ljubljansko učiteljstvo iz svoje srede izbornega nadzornika in blagohotnega svetovaleca, okolu katerega se je zbiralo vse ljubljansko učiteljstvo s takim zaupanjem, spoštovanjem in ljubeznijo, kakor se zbirajo hvaležni otroci okolu svojega skrbnega očeta. Celih trinajst let je opravljal gosp. ravnatelj Levec nadzorniški težavni posel v Ljubljani, a ves čas ni bilo nasprotja med njim in mestnim učiteljstvom. Kar je imel komu povedati, to mu je povedal odkrito, ne da bi izvajal iz tega kake zle posledice, pač pa je bil neizmerno vesel, če je mogel temu ali onemu kakorkoli pomagati. Škodoval ni nikdar nikomur in ves čas njegovega nadzorstva ni bilo disciplinarne preiskave. Če je prišlo tuintam kaj neljubega vmes, je znal vse mirnim potom poravnati; zato sme biti prepričan, da ga bo ohranilo ljubljansko učiteljstvo v najblajšem spominu. G. nadzornik Levec je užival tudi veliko zaupanje v c. kr. mestnem šolskem svetu in velik ugled pri občinskem svetu. Temu so najboljši dokaz veliki uspehi, ki jih je dosegel. Za časa njegovega nadzorstva se je vsled njegove inicijative in sodelovanja zgradila I. mestna šola, dvorazrednica na Barju in osemrazrednica pri Sv. Jakobu. Vsled njegovega prizadevanja se je ustanovila III. mestna deška šola in otvorilo na mestnih šolah nad 20 novih razredov. Koliko si je prizadeval, da se ustanovi v Ljubljani deška meščanska šola in kaj je vse storil za izboljšanje šolskega obiska in gmotnega stanja ljubljanskemu učiteljstvu, to je vsakomur znano. To in še mnogo več so tista velika, nepozabna dejanja, po katerih ga danes sodi preteklost. Zato pa: blagor mu, ker mu v ogledalu njegove preteklosti odseva blag obraz, znamenje blagega človekoljubja!

Osobne vesti. Nadučitelj v Sodražici g. I. Mandelj je dobil častno svetinjo za 40letno zvesto službovanje. Gosp. Ivan Kutnar je imenovan šolskim voditeljem v Žuženberku. Gosp. Josip Brinar iz Rajhenburga je imenovan učiteljem v Sevnici. Nadučitelj na Trati g. Anton Požar je premeščen v Mirnopeč. Stalno so nameščene na dosedanjih svojih mestih gđe. Marija Vider v Loškem potoku, Gabrijela pl. Lukanc v Šiški in gg. Fr. Erker v Črmošnjicah ter g. A. Lenarčič v Št. Vidu nad Ljubljano. Učitelj v Mošnjah g. J. Slapšak je imenovan nadučiteljem v Vodicah, gđe. Ernest Rekar je premeščena iz Št. Ruperta v Krško, g. Stipko Jelenec v Dvoru pa je imenovan nadučiteljem istotam.

Nadaljevalni tečaji za ljudske učitelje bodo ob velikih počitnicah v Ljubljani.

Častno priznanje je prejel g. Janko Žirovnik, nadučitelj in vodja obrtnonadaljevalne šole v Št. Vidu nad Ljubljano. C. kr. deželna vlada mu je te dni poslala dekret, v katerem mu v imenu c. kr. naučnega ministrstva izreka „für die langjährige, umsichtige, zielbewusste und erfolgreiche Leitung“ obrtnonadaljevalne šole popolno priznanje. Delavnemu in odločnemu tovarišu na tem odlikovanju srčno čestitamo!

† **Kardinal Missia.** Knezonaški goriški, kardinal, Jakob Missia je dne 24. sušca ob 1/1 ponoči nagloma umrl, previden s sv. zakramenti za umirajočce. Missia je bil rodom iz Spodnjega Štajerskega. Rodil se je 30. julija l. 1838. v kmetski hiši na Moti v župniji Sv. Križa pri Ljutomeru. Njegov brat duhovnik graške škofije, ga je spravil v deško semenišče v Gradec, kjer je bil Missia tudi eno leto bogoslovec in od koder je prišel v Rim v „Collegium Germanicum“. V Rimu je ostal Missia šest let, potem pa se je povrnil v Gradec, kjer je služil najprej kot prefekt v deškem semenišču, potem postal škofa Zwergerja dvorni kaplan in pozneje kancelar. Leta 1879. je bil imenovan kanonikom graškim, po smrti dr. Gogole pa 24. januarja 1884 škofom ljubljanskim. Tu je ostal do l. 1897., katero leto je postal naslednik goriškega knezonaškega dr. Zorna in bil leta 1899. imenovan kardinalom. Novi šoli ni bil naklonjen. N. v m. p.!

Državni zbor. V seji dne 9. sušca je bil na razpravi budgetni provizorij za meseca april in maj. Schönerer je na dolgo in na široko razpravljal o jezikovnem vprašanju. Očitaje drugim nemškim strankam malomarnost glede nemškega državnega jezika je izjavil, da začne Vsenemci takoj z obstrukcijo, ako se predloži jezikovni načrt, ki ne obsega nemškega državnega jezika. Končal je s tem, da je z ozirom na poziv k redu, ki ga je prezident grof Vetter dal poslancu Eisenkolbu radi njegovega, avstrijska patrijotična čutila žalečega proslavljanja Hohenzollernov, zaklical: „Heil und hoch Hohenzollern“. Vsenemški poslanci so mu hrupno pritrdjevali in ponavljali njegov klic, druge nemške stranke, takomimeno vane „državne stranke“, so na to nečuvno veleizdajsko demonstracijo molčale kakor grob. Čehi, Poljaki in Jugoslovani so ogorčeno protestirali in upili na prezidenta grofa Vetterja, kako da kaj takega trpi. Končno pa je prišel grof Vetter vendar toliko k zavesti, da je Schönererja poklical k redu, na kar so Vsenemci zopet kakor obsedeni začeli kričati. Stein je pa upil „Hurrah Hohenzollern“. Ko se je povrnil mir, je dr. Kramar po zasluženju ožigosal nastop Vsenemcev kot očitno veleizdajstvo. Danes — je zaklical dr. Kramar — se je pokazalo, kaj pomeni nemški državni jezik, da pomeni nemški državni jezik vladanje Hohenzollernov. Kramar je potem ostro bičal Körberja in poudarjal, da je vsenemško veleizdajstvo posledica vladne kapitulacije. Govoril je potem še Hortis, na kar se je zaključila generalna debata. Poročevalec Kathrein je v svojem zaključnem govoru šibal Schönererja, na kar so Vsenemci odgovarjali s klici „Heil Hohenzollern! Hurrah Hohenzollern! Es lebe Kaiser Wilhelm!“ Hotelo se je končno, naj bi se takoj vršilo tretje branje proračunskega provizorija, a v to treba nayočnosti dveh tretjin poslancev. Ko je prezident preštel glasove, se je izkazalo, da ni mogoče tretje branje. Körber je silno razjarjen vstal ter odšel iz zbornice.

Deželnim poslancem na Krasu je izvoljen dr. Treo s 43 proti 15 glasom.

Iz seje c. kr. mest. šolskega sveta dne 17. marca. Prošnja nekega mestnega učitelja se je priporočilno odstopila c. kr. dež. šolskemu svetu, prošnja treh učiteljic za nagrado pa odklonila. Urnik za šolsko kopanje na mestni dekliški osemrazrednici se je odobril. Izključitev dveh učencev iz I. mestne deške petrazrednice se je potrdila, toda s tem pridržkom, da se obenem pridelita kakšni drugi mestni deški petrazrednici. Poročilo o zdravstvenih razmerah na III. deški

mestni petrazrednici se odstopi občinskemu svetu, da odstrani po možnosti različne nedostatke. Učitelju Avgustu Kleču se prizna IV. starostna doklada.

Razpisane službe za učiteljice. Na vadbicah, združenih z ženskim učiteljskim v Gorici, je oddati z začetkom šolskega leta 1902./1903. dve definitivni mesti podučiteljic. Prosilke, ki izkažejo poleg nemškega učnega jezika tudi znanje deželnih jezikov, imajo pri drugače enaki kvalifikaciji prednost. Prošnje morajo biti naslovljene na naučno ministrstvo, oddati jih je pa do 30. aprila pri predsedništvu c. kr. dež. šol. sveta za Goriško-Gradiščansko v Trstu. Prošnje, poslane kasneje ali ne po predpisih sestavljene, se ne bodo upoštevale. S tem razpisom stoji v zvezi prevzete 2 razredov nemškega „Schulvereina“ v režijo vlade! — In nikdo se ne gane...

Konjiško učiteljsko društvo zboruje dne 3. aprila t. l. ob 10. uri v slovenski šoli v Konjicah po sledečem vsposledu: I. Hospitacija v 4. razredu pri g. tovarišu B. Serajniku. II. Zborovanje: 1. Zapisnik in dopisi. 2. Druge društvene zadeve. 3. Vprašalna skrinjica. 4. Slučajni predlogi in nasveti. Gospodične pevke in gospodje pevci se vljudno prosijo, da se zbero ob 9. uri k skupni pevski vaji. (Slov. Pesmarica II. del števil 32., 33. in 37.) K obilni udeležbi vljudno vabi Jos. Ueh, t. č. predsednik.

Popravek. Pri stavljenu I. izkaza o prispevkih za Krivčev spomenik prezrl je tiskarski stavec 3 gg. prispevnike, namreč: Jan Možina pri Sv. Marku 2 K, Dragotin Zupančič v Ptuj 2 K, J. Klemenčič na Ptujski gori 2 K; s temi se ujema končna vsota 50 K.

Kako visoko v zrak je mogoče iti z zrakoplovom. Zrakoplovca meteorološkega zavoda v Berlinu, Berson in dr. Süring sta se dvignila minulo leto z zrakoplovom 10.300 m nad zemeljsko površino. Napolnjen je bil zrakoplov z 8400 kubičnih metrov plina. Do višine 9000 m je šlo dobro, od tam naprej jelo jima je prihajati slabo ter le z naporom sta se vzdrževala po konci. V višini 10.250 m jeli so se mešati tudi meteorološki instrumenti, katere sta vzela seboj za preiskovanje. Ko je eden izmed obeh zrakoplovcev padel v nezavest, odprl je drugi ventil, da se je zrakoplov jel pomikati proti zemlji. Med tem ko je zrakoplov drvil proti zemlji, sta bila nezavedna ter sta še le v oddaljenosti 5000 m od zemlje prišla k zavesti. Nabrala sta na tej poti mnogo zanimivih študij, ki olajšajo meteorološkim učenjakom brezdvomno marsikako preiskovanje.

„Velekulturna“ Prusija. Iz Berlina javljajo, da se je izrekel nedavno naučni minister dr. Studt proti ženskim gimnazijam in visokim šolam. V Prusiji smejo ženske univerze le tedaj obiskovati, ako jim to dovolijo profesorji, ki so pa navadno seveda tudi proti temu. „Idealno stališče ženske v rodbini treba ohraniti tudi v bodoče“, je menil minister in s tem se strinjajo tudi vseučiliški profesorji, ki sprejemajo ženske slušateljice le kot „gostinje“. Minister Studt pravi, da je treba pač žensko šolstvo reformirati, a ženske gimnazije in univerze so nepotrebne, ker se še ne vé, ali bi mogle ženske poklice, ki bi si ga izvolile, tudi izvrševati.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Z. 353.

Kranjsko.

An der vierklassigen Volksschule in Sagor gelangt eine Lehrstelle zur definitiven Besetzung.

Es wird nur auf männliche Bewerber reflektiert; der betreffende Lehrer wird die Schulleitung provisorisch übernehmen. Für die Dauer der Besorgung der Leitungsgeschäfte wird er auf den Genuss der Naturalwohnung Anspruch haben und wird ihm die entsprechende Remuneration bewilligt werden.

Gesuche sind im vorgeschriebenen Dienstwege bis 30. April d. J. hieran einzubringen.

K. k. Bezirksschulrat Littai am 24. März 1902.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovarša“ v Ljubljani. Naročnino pa prejema g. Francišek Crnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljke naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, 1/2 strani 10 K, 1/4 strani 8 K, 1/8 strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik Radivoj Koréne. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Tiska „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.